

30. B Ö L Ü M

Travmanın Adaletsizliği

Tuğçe KOCA YAVUZ¹

Kenan KAYA²

Necmi ÇEKİN³

Travmatik olay; “kişinin doğrudan yaşadığı veya doğrudan şahitlik ettiği veya bir aile bireyinin veya bir yakın arkadaşının başına gelen veya mesleki olarak deneyimlediği, gerçek ve göz korkutucu bir biçimde ölümlü ya da ağır yaralanmayla karşı karşıya gelmiş olma ya da cinsel saldırıya uğramış olma” olarak tanımlanmaktadır (1). Kaçınılmaz derecede stresli olan, bireyin başa çıkma mekanizmasını aşan ve ciddi bir yaralanmanın veya yaşama yönelik bir tehdidin eşlik ettiği bir olayın yanı sıra kişiyi dehşete düşüren ya da birtakım belirtiler tecrübe etmesine neden olan herhangi bir olay da “travmatik” olarak tarif edilebilmektedir (2-4). Motorlu taşıt kazaları, yangın, depresyon, fiziksel-cinsel istismar, cinayet, intihar, terör saldırısı ve savaş gibi yaşantılar travmatik yaşam olaylarıdır. Bu tür yaşantıların ardından, kişilerin fiziksel ve ruhsal sağlıkları zarar görebilmekte ve yardım ihtiyacı doğabilmektedir. Bu yardım ilişkisi nedeniyle, travma mağdurlarıyla temas düzeyi yüksek olan meslek gruplarında yer alan bireylerin, bu yaşantılara tanık olan yardım çalışanlarının da mağdurların

travmatik yaşantılarından dolayı olarak etkilenmesine neden olabilmektedir. Örneğin doktorlar, psikologlar, sosyal hizmet uzmanları, itfaiyeciler, acil servis ve kurtarma görevlileri, polisler, adli görüşmeciler, avukatlar ve hakimler travmatik olaylardan dolayı olarak etkilenme bakımından risk altında olan meslek gruplarıdır (5-9).

Travma mağduru bireylere yardım etmeyi içeren meslekler manevi anlamda ödüllendirici olduğu kadar, zorlayıcı ve stresli de olabilmektedir. Mağdurların travmatik yaşantılarına sürekli maruz kalan çalışanlar ciddi düzeyde rahatsız eden ve güçsüzleştiren sorunlardan yakınmaya başlayabilirler (10,11). Mağdurların travmalarından dolayı olarak etkilenen çalışanlar travma sonrası stres belirtileri gösterebilir, mesleki, sosyal ve kişisel yaşamlarında ciddi düzeyde işlev kayıpları yaşayabilirler; işlerindeki verimliliklerini kaybedebilir veya işten ayrılma eğilimi gösterebilirler (12).

Suçluların belirlenmesinde, yakalanmasında ve yargılanmasında görev alan polis, avukat, savcı ve hakimler suçla ilgili unsurları ayrıntılı olarak incelemekte ve fiziksel veya psikolo-

¹ Arş. Gör. Dr., Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp AD, tugcekoa02@gmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp AD, k_kaya_71@hotmail.com

³ Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp AD - Adli Tıp Kurumu Adana Grup Başkanlığı, ncekin@gmail.com

olabilecek diğer önemli faktörleri belirlemek için daha ayrıntılı araştırmalara ihtiyaç vardır.

Meslekleri gereği travmatik yaşantılarla hermen her gün iç içe olan Adli Tıp çalışanlarının tükenmeden aydınlık sağlamaya devam edebilmeleri için psikolojik durumlarının düzenli aralıklarla takip edilebileceği yeni bir sağlık taraması düzeni oluşturularak kişilerin stres ölçekleriyle sınanması, kişilere destek sağlayabilecek yapılanmalar oluşturulması, kurum içi sosyal destek ve yönetici desteği sağlanması ve bunların denetlenmesi, mobinge karşı önlemlerin alınması gerekmektedir.

Kaynaklar

1. American Psychiatric Association. Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5®). American Psychiatric Pub. 2013.
2. van der Kolk BA. The psychobiology of posttraumatic stress disorder. In Panksepp J, Ed. Textbook of Biological Psychiatry. New Jersey, USA: Wiley-Liss, 2004:319-344.
3. McNally RJ. Remembering Trauma. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2003.
4. Kahil A, Palabıyıkoglu NR. İkincil travmatik stres. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar. 2018;10(1):59-70.
5. Bryant RA, Harvey AG. Posttraumatic stress reactions in volunteer firefighters. Journal of traumatic stress. 1996;9(1):51-62.
6. Carlier IV, Lamberts RD, Gersons BP. Risk factors for posttraumatic stress symptomatology in police officers: A prospective analysis. The Journal of nervous and mental disease. 1997;185(8):498-506.
7. Chamberlain J, Miller M K. Evidence of secondary traumatic stress, safety concerns, and burnout among a homogeneous group of judges in a single jurisdiction. Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law. 2009;37:214-224.
8. Horvath MA, Massey K. The impact of witnessing other people's trauma: The resilience and coping strategies of members of the Faculty of Forensic and Legal Medicine. Journal of forensic and legal medicine, 2018;55:99-104.
9. Middleton J, Harris LM, Matera Bassett D, Nicotera N. (2021). "Your soul feels a little bruised": Forensic interviewers' experiences of vicarious trauma. Traumatology Advance online publication [Internet]. 2021 [cited 09.04.2021]. Available from: <https://doi.org/10.1037/trm0000297>.
10. Figley CR. Compassion fatigue as secondary traumatic stress disorder: An overview. In Figley CR, Ed. Compassion Fatigue: Coping with Secondary Traumatic Stress Disorder in those Who Treat The Traumatized. New York: Brunner/Mazel, 1995.
11. Sabin-Farrell R, Turpin G. Vicarious traumatization: implications for the mental health of health workers?. Clinical psychology review. 2003; 23(3):449-480.
12. Nelson-Gardell D, Harris D. Childhood abuse history, secondary traumatic stress, and child welfare workers. Child Welfare. 2003;82(1):5-26.
13. Slattery Suzanne M, Goodman Lisa A. Secondary traumatic stress among domestic violence advocates: Workplace risk and protective factors. Violence against women. 2009;15(11):1358-1379.
14. Vrkleviski LP, Franklin J. Vicarious trauma: The impact on solicitors of exposure to traumatic material. Traumatology. 2008;14(1):106-118.
15. Catanese SA. Traumatized by association: The risk of working sex crimes. Fed Probation. 2010;74(2):36-38.
16. Levin AP, Greisberg S. Vicarious trauma in attorneys. Pace L. Rev. 2003;24:245-252.
17. Perron BE, Hiltz BS. Burnout and secondary trauma among forensic interviewers of abused children. Child and Adolescent Social Work Journal. 2006;23(2):216-234.
18. Slattery SM, Goodman LA. Secondary traumatic stress among domestic violence advocates: Workplace risk and protective factors. Violence against women. 2009;15(11):1358-1379.
19. Creamer TL, Liddle BJ. Secondary traumatic stress among disaster mental health workers responding to the September 11 attacks. Journal of Traumatic Stress: Official Publication of the International Society for Traumatic Stress Studies. 2005;18(1):89-96.
20. Marriage S, Marriage K. Too many sad stories: Clinician stress and coping. The Canadian Child and Adolescent Psychiatry Review. 2005;14(4):114-117.
21. Leiter MP, Maslach C. The impact of interpersonal environment on burnout and organizational commitment. Journal of organizational behavior. 1988;9(4):297-308.
22. Maslach C, Jackson SE. The measurement of experienced burnout. Journal of organizational behavior. 1981;2(2):99-113.
23. Kelty SF, Gordon H. No burnout at this coal-face: Managing occupational stress in forensic personnel and the implications for forensic and criminal justice agencies. Psychiatry, Psychology and Law. 2015;22(2):273-290.
24. Mutton D. Stress and decision-making in police managers and leaders. In Mitchell M, Casey J, Eds. Police Leadership And Management. Sydney, Australia: The Federation Press. 2007:190-202.
25. Carson AJ, Dias S, Johnston A, McLoughlin MA, O'Connor M, Robinson BL, Sellar RS, Trewavas JJ, Wojcik W. Mental health in medical students. A case control study using the 60 item General Health Questionnaire. Scott Med J. 2000 Aug;45(4):115-116.
26. Wee D, Myers D. Compassion, satisfaction, compassion fatigue, and critical incident stress management. International Journal of Emergency Mental Health. 2003;5(1):33-37.
27. Figley CR. Traumatization and comfort: Close relationships may be hazardous to your health (Keynote presentation). In Families and close relationships: Individuals in social interaction. Conference held at the Texas Tech University, Lubbock, TX. 1982.
28. Hatfield E, Cacioppo JT, Rapson RL. Emotional contagion. Current Directions in Psychological Science. 1993;2(3):96-100.
29. Stamm BH. Work-related secondary traumatic stress. PTSD Research Quarterly. 1997;8(2):1-3.

30. Westman M, Bakker AB. Crossover of burnout among health care professionals. In: Halbesleben JRB, Ed. *Handbook of Stress and Burnout in Health Care*, New York, USA: Nova Science Publishers, 2008:111-125.
31. Çalık Var E, Çetinkaya Büyükbodur A. Sosyal hizmet uzmanlarında ikincil travmatik stres. *Journal of Human Sciences*. 2017;14(4):3676-3689.
32. Zimering R, Munroe J, Gullivan SB. Secondary Traumatization in mental health care. *Psychiatric Times*. 2003;20(4).
33. American Psychiatric Association. *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-4®)*. American Psychiatric Pub. 2004.
34. Stamm BH. Measuring compassion satisfaction as well as fatigue: Developmental history of the Compassion Satisfaction and Fatigue Test. 2002.
35. Remer R, Ferguson RA. Treating traumatized partners: Producing secondary survivors of PTSD. *Burnout in families: The systemic costs of caring*. 1998:139-170.
36. Figley CR. (1995). Compassion Fatigue: Toward a New Understanding of the Costs of Caring. In B. H. Stamm (Ed.), *Secondary Traumatic Stress: Self-Care Issues for Clinicians, Researchers, and Educators* (pp. 3-28). Lutherville, MD: Sidran.
37. CR Figley. *Treating Compassion Fatigue*. New York: Brunner-Routledge, 2002.
38. Çolak B, Şişmanlar Ş, Karakaya I, et al. Çocuk cinsel istismarı olgularını değerlendiren meslek gruplarında dolaylı travmatizasyon. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 2012;13(1):51-58.
39. Pak, Merve Deniz vd. (2017). "Acil Servis Çalışanlarının İkincil Travmatik Stres Düzeyi ve Psikolojik Dayanıklılığı". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 10, S. 52, s. 629-644.
40. Tansel, Bülent vd. (2015). "Çocuk Şube Müdürlüğünde Çalışan Polis Memurlarının İkincil Travmatik Stres Düzeylerinin İncelenmesi". *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 8, S. 2, s. 675-689.
41. Yeşil, Aslı (2010). 112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Sağlık Çalışanlarında Ruhsal Travma ve İlişkili Sorunların Yaygınlığı. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi.
42. Yanbolloğlu, Özge (2019). "İkincil Travmatik Stresin Meslek Elemanları Üzerindeki Etkileri: Bir Derleme Çalışması". *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 20, S. 36, s. 141-164.
43. McCann L, Pearlman LA. Vicarious traumatization: A framework for understanding the psychological effects of working with victims. *Journal of Traumatic Stress*. 1990;3:131-149.
44. Pearlman, L. A., & Saakvitne, K. W. (1995). *Trauma and the therapist: Countertransference and vicarious traumatization in psychotherapy with incest survivors*. WW Norton & Co.
45. Saakvitne, K. W., & Pearlman, L. A. (1996). *Transforming the pain: A workbook on vicarious traumatization*. WW Norton & Co.
46. Lerner MJ, Miller DT. Just world research and the attribution process: Looking back and ahead. *Psychological bulletin*. 1978; 85(5):1030.
47. Kılınç S, Torun F. Adil Dünya İnancı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 2011; 3(1):1-14.
48. Janoff-Bulman, R., Berg, M., & Harvey, J. H. (1998). Disillusionment and the creation of value: From traumatic losses to existential gains. *Perspectives on loss: A sourcebook*, 35-47.
49. Gürdil G, Erden G. Üstlenilmiş Travma ve İkincil Travmatik Stresin Travmatik Yaşantılara Müdahale Eden Bir Grup Üzerinde Geşalt Temas Biçimleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2014.
50. Beckman HB, Frankel RM. The effect of physician behavior on the collection of data. *Annals of Internal Medicine*. 1984; 101(5):692-696.
51. Falvo D, Tippy P. Communicating information to patients: patient satisfaction and adherence as associated with resident skill. *The Journal of family practice*. 1988;26(6):643-647.
52. Barsky III AJ. Hidden reasons some patients visit doctors. *Annals of Internal Medicine*. 1981;94(4 Part 1):492-498.
53. Levinson W, Roter DL, Mullooly JP, Dull VT, Frankel RM. Physician-patient communication: the relationship with malpractice claims among primary care physicians and surgeons. *Jama*. 1997;277(7):553-559.
54. Redman, T., & Snape, E. (2006). The consequences of perceived age discrimination amongst older police officers: Is social support a buffer?. *British Journal of Management*, 17(2), 167-175.
55. Semmer, N. K., Elfering, A., Jacobshagen, N., Perrot, T., Beehr, T. A., & Boos, N. (2008). The emotional meaning of instrumental social support. *International journal of stress management*, 15(3), 235.
56. Brough, P., & Frame, R. (2004). Predicting police job satisfaction and turnover intentions: The role of social support and police organisational variables. *New Zealand journal of psychology*, 33(1), 8-18.
57. Bonanno, G. A. (2004). Loss, trauma, and human resilience: Have we underestimated the human capacity to thrive after extremely aversive events?. *American psychologist*, 59(1), 20.
58. Pole, N., Kulkarni, M., Bernstein, A., & Kaufmann, G. (2006). Resilience in retired police officers. *Traumatology*, 12(3), 207-216.
59. Humor as a coping mechanism: lessons from POW's L.D. Henman *Int. J. Humor Res*, 14 (2008), pp. 83-94.
60. Kelty, S. F., & Gordon, H. (2014). No Burnout at this Coal-Face: Managing Occupational Stress in Forensic Personnel and the Implications for Forensic and Criminal Justice Agencies. *Psychiatry, Psychology and Law*, 22(2), 273-290. doi:10.1080/13218719.2014.
61. Roth, G. L., & Vivona, B. (2010). Mirth and murder: Crime scene investigation as a work context for examining humor applications. *Human Resource Development Review*, 9(4), 314-332.
62. Doosje S, De Goede M, Van Doormen L, Goldstein J. Measurement of occupational humorous coping. *Humor*. 2010;23(3):275-305.
63. Slack DP. Trauma and coping mechanisms exhibited by forensic science practitioners: a literature review. *Forensic Science International: Synergy*. 2020;2:310-316.
64. Bride BE.(2007). Prevalence of Secondary Traumatic Stress among Social Workers. *Social Work*, 52(1):63-70. doi:10.1093/sw/52.1.63.